

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2016. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud. Ako su vam potrebne dodatne informacije, pogledajte naznaku o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2016. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2016. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

PETO ODJELJENJE

PREDMET RUSLAN YAKOVENKO protiv UKRAJINE

(Predstavka broj 5425/11)

PRESUDA

STRASBOURG

4. juna 2015. godine

KONAČNA

04/09/2015

Ova presuda je postala konačna na osnovu člana 44. stav 2. Konvencije. Ona može biti predmet redakcijskih izmjena.

U predmetu Ruslan Yakovenko protiv Ukrajine,

Evropski sud za ljudska prava (Peto odjeljenje), zasjedajući u Vijeću u sljedećem sastavu:

Mark Villiger, *predsjednik*,
Angelika Nußberger,
Boštjan M. Zupančič,
Ganna Yudkivska,
Vincent A. De Gaetano,
André Potocki,
Aleš Pejchal, *sudije*,

i Milan Blaško, *zamjenik registrara tog odjeljenja*,

nakon vijećanja zatvorenog za javnost, koje je održano 21. aprila 2015. godine,

donosi sljedeću presudu koja je usvojena tog dana:

POSTUPAK

1. Postupak u ovom predmetu je pokrenut predstavkom (broj 5425/11) koju je Sudu podnio ukrajinski državljanin, gosp. Ruslan Anatolijovych Yakovenko (podnositelj predstavke) protiv Ukrajine na osnovu člana 34. Konvencije za zaštitu ljudskih prava i osnovnih sloboda (Konvencija) 17. januara 2011. godine.

2. Podnositelja predstavke je zastupao gosp. O. V. Levytskyy, advokat iz Kijeva. Ukrajinsku vladu (Vlada) je zastupao njen zastupnik, gosp. Nazar Kulchytskyy.

3. Podnositelj predstavke se žalio da je bio nezakonito pritvoren, te na povredu prava na žalbu u krivičnim postupku.

4. Dana 12. decembra 2012. godine, predstavka je saopćena Vladi.

ČINJENICE**I. OKOLNOSTI PREDMETA**

5. Podnositelj predstavke je rođen 1979. godine i živi u Korolivki, kijevska regija.

6. Dana 12. jula 2010. godine, Gradski sud Bila Cerkva (Sud Bila Cerkva) je proglasio podnositelja predstavke krivim za nanošenje teških tjelesnih ozljeda izvjesnom gosp. N. 12. maja 2006. godine. Iako je taj tip krivičnog djela kažnjiv zatvorskom kaznom od osam godina, sud je smatrao da je moguće primijeniti blažu sankciju na podnositelja predstavke. Sud je

imao naročito u vidu činjenicu da je on priznao krivcu i da je iskazao kajanje. Prema tome, sud je osudio podnositelja predstavke na četiri godine i sedam mjeseci zatvora. Sud je, također, odlučio da se period od 20. oktobra 2005. godine do 3. maja 2006. godine (šest mjeseci i četrnaest dana), koji je podnositelj predstavke proveo u pritvoru u vezi s jednim drugim krivičnim predmetom, uračunava u kaznu. Konačno, sud je istakao da je pri određivanju kazne podnositelju predstavke imao u vidu činjenicu da je on “proveo više od četiri godine u pritvorskim objektima [prije suđenja] u kojima su uvjeti bili znatno strožiji, nego u zatvoru nakon što je osuđen, te da su prethodne presude koje su se odnosile na njega ukinute”. Nema daljih informacija o navedenom prvobitnom pritvoru podnositelja predstavke, ni o drugim krivičnim predmetima u vezi s njim, a ni o ukinutim presudama.

7. U dispozitivu svoje presude, Sud Bila Cerkva je također odlučio da zadrži podnositelja predstavke u jednom pritvorskom centru (SIZO), što je bila preventivna mjera prije stupanja na snagu presude. Sud je dalje istakao da se presuda može osporavati žalbom u roku od petnaest dana od dana izricanja presude.

8. Dana 15. jula 2010. godine, zatvorska kazna podnositelja predstavke je istekla, te je on podnio zahtjev upravi SIZO-a da ga pusti na slobodu. Njegov zahtjev je odbijen. Međutim, istog dana, uprava SIZO-a je zatražila dozvolu od Suda Bila Cerkva da pusti podnositelja predstavke na slobodu pod uvjetom da se obaveže da neće pobjeći, budući da je u potpunosti odslužio zatvorsku kaznu. Odgovora nije bilo.

9. Dana 19. jula 2010. godine, advokat podnositelja predstavke je ponovo podnio zahtjev upravi SIZO-a za puštanje podnositelja predstavke na slobodu bez odlaganja. On je naročito istakao da ne postoje osnovi da podnositelj predstavke i dalje bude zatvoren. Kopija tog dopisa je poslana Tužiteljstvu kijevske regije.

10. Dana 27. jula 2010. godine, rok od petnaest dana za ulaganje žalbe protiv presude od 12. jula 2010. godine je istekao, te je presuda postala konačna, budući da žalba nije uložena,.

11. Istog dana, uprava SIZO-a je poslala dopis advokatu podnositelja predstavke u kojem je navela da ne može pustiti podnositelja predstavke na slobodu dok se ne promijeni preventivna mjera koja mu je nametnuta ili dok presuda ne postane konačna. Ona je istakla u dopisu da je Sud Bila Cerkva, u svakom slučaju, nadležan da dozvoli puštanje na slobodu podnositelja predstavke.

12. Dana 29. jula 2010. godine, kada je SIZO primio sudski nalog da izvrši konačnu presudu, podnositelj predstavke je pušten na slobodu.

13. Dana 5. augusta 2010. godine, Državni odjel za zatvore je poslao dopis advokatu podnositelja predstavke kao odgovor na njegovu žalbu zbog kašnjenja puštanja na slobodu podnositelja predstavke, u kojem je istakao da Zakon o krivičnom postupku nije prekršen.

II. RELEVANTNO DOMAĆE PRAVO U RELEVANTNO VRIJEME

A. Zakon o krivičnom postupku (1960)

14. Članom 148. su bili specificirani cilj i osnovi primjene preventivnih mjera. On je naročito propisivao da se preventivna mjera mora primijeniti ako postoje dovoljni osnovi da se vjeruje da će osumnjičenik, optuženik, branjenik ili osuđenik pokušati pobjeći ili da se neće povinovati proceduralnim odlukama, ili da će opstruirati ustanovljavanje istine u predmetu, ili da će nastaviti da se bavi kriminalnim aktivnostima.

15. U fazi sudskog postupka, pritvorena osoba je mogla biti puštena na slobodu samo na osnovu odluke sudije ili suda (član 165). Član 165. je propisivao i da preventivna mjera mora biti ukinuta ili izmijenjena ako ne postoji potreba za mjerom koja je ranije primijenjena ili uopće bilo kojom preventivnom mjerom.

16. Dok je uprava pritvorskog objekta morala pustiti neku pritvorenu osobu na slobodu bez odlaganja za vrijeme istrage prije suđenja ako je vrijeme određeno za pritvor isteklo i ako do tog vremena sud nije donio nikakvu sudsku odluku o produženju pritvora (član 156. *in fine*), takva odredba nije postojala u pogledu modeliteta puštanja na slobodu pritvorenika u fazi sudskog postupka.

17. Član 274. se odnosio na primjenu, ukidanje i promjenu preventivne mjere koju donosi pretresni sud. On je obavezivao sud da se rukovodi relevantnim odredbama Odjeljka 13 ("Preventivne mjere" – članovi 148. do 165-3).

18. Član 324. je propisivao da sud koji izriče kaznu odlučuje, naročito, o preventivnoj mjeri koja će se primjenjivati na osuđenika dok presuda ne stupi na snagu.

19. Članom 343. se, u osnovi, ponavlja navedena odredba te se specificira da sud može donijeti preventivnu mjeru zadržavanja osuđenika u pritvoru samo na osnovima propisanim relevantnim odredbama Odjeljka 13.

20. U članu 358. su nabrojana pitanja koja je žalbeni sud mogao razmatrati na pripremnom ročištu. On je mogao odlučiti da izmijeni, ukine ili primijeni neku preventivnu mjeru na osuđenika.

21. Prema članu 401, presuda je stupala na snagu ako nije bila osporena žalbom uloženom u utvrđenom roku (petanest dana – član 349). Ako je žalba bila uložena, presuda je stupala na snagu nakon što je žalbeni sud ispitao predmet (osim ako je bila ukinuta). Oslobođajuća presuda ili presuda kojom se ukidala kazna je stupala na snagu odmah, dok je osuđujuća presuda morala biti izvršena čim je stupila na snagu. Član 404. je propisivao da sud koji donosi presudu mora poslati predmet na izvršenje najkasnije u roku od tri dana nakon stupanja na snagu te presude.

B. Građanski zakon (2003)

22. Član 1176. je nametao državi obavezu da “u potpunosti obešteti osobu za štetu koja joj je nanescna nezakonitom krivičnom osudom, nezakonitim nametanjem krivične odgovornosti, nezakonitom primjenom preventivne mjere [ili] hapšenjem (...) bez obzira na krivicu službenih lica istražnih organa, tužiteljskih ili sudskih organa” (stav 1). On je dalje specificirao da se “pravo na naknadu štete koja je nanescna nezakonitim djelovanjem istražnih organa, tužiteljskih ili sudskih organa može ostvariti u slučajevim propisanim zakonom” (stav 2).

C. Ukrajinski Zakon o postupku za naknadu štete uzrokovane građanima nezakonitim djelovanjem istražnih organa, tužiteljstva i sudova” iz 1994. godine (Zakon o naknadi štete)

23. Prema Odjeljku 1, osoba je imala pravo na naknadu štete koja joj je uzrokovana nezakonitom krivičnom osudom, nezakonitom optužnicom, nezakonitom hapšenjem i nezakonitim pritvaranjem. Šteta je morala biti nadoknađena u nabrojanim slučajevima bez obzira na krivicu službenih lica istražnih organa, tužiteljstva ili sudova.

24. U Odjeljku 2. su bili nabrojani slučajevi u kojima je postojalo pravo na naknadu štete. Oni su uključivali sljedeće: (1) oslobađajuća presuda; (1-1) sudska odluka kojom se priznaje nezakonitost pritvaranja; i (2) obustavljanje krivičnog postupka zbog nepostojanja *corpus delicti* ili dokaza o krivici optuženog.

PRAVO

I. NAVODNA POVREDA ČLANA 5. STAV 1. KONVENCIJE

25. Podnositelj predstavke se žalio da je bio lišen slobode nezakonito od 15. do 29. jula 2010. godine. On se pozvao na član 5. stav 1. Konvencije koji, u relevantnom dijelu, glasi:

“1. Svako ima pravo na slobodu i sigurnost ličnosti. Niko ne smije biti lišen slobode izuzev u niže navedenim slučajevima i u skladu sa zakonom propisanim postupkom:

(a) zakonitog lišenja slobode po presudi nadležnog suda;

(...)

(c) zakonitog hapšenja ili lišenja slobode radi privođenja nadležnoj sudskoj vlasti, kada postoji opravdana sumnja da je ta osoba izvršila krivično djelo ili kada postoje valjani razlozi da se osoba spriječi da izvrši krivično djelo ili da, nakon izvršenja krivičnog djela, pobjegne;

(...).”

A. Dopustivost

1. *Iscrpljivanje domaćih pravnih lijekova*

(a) Argumenti stranaka u postupku

26. Vlada je istakla da se podnositelj predstavke nije povinovao pravilu iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova. Ona je istakla da je on bio lišen slobode bez osnova od 15. do 19. jula 2010. godine. Pozivajući se na član 1176. Građanskog zakona (vidi, stav 22. gore), Vlada je istakla da je podnositelj predstavke imao mogućnost da traži naknadu štete, ali da on nije iskoristio taj lijek.

27. Podnositelj predstavke se nije složio s tim. On je, naročito, istakao da je pravni lijek, da bi bio djelotvoran u njegovom predmetu, trebao osigurati njegovo puštanje na slobodu bez odlaganja nakon što je njegova zatvorska kazna istekla. On je istakao da je podnio zahtjev za puštanje na slobodu upravi SIZO-a i tužiteljskim vlastima, ali da je uprava SIZO-a smatrala da je to nemoguće dok presuda ne stupi na snagu. U vezi s tužiteljstvom, ono nije smatralo da je uopće potrebno da intervenira.

(b) Ocjena Suda

(i) *Opći principi sudske prakse*

28. Sud ističe da je pravilo iscrpljivanja domaćih pravnih lijekova zasnovano na pretpostavci, koju odražava član 13 Konvencije s kojim je usko povezana, da domaći sistem pruža djelotvoran pravni lijek pomoću kojeg se može razmotriti suština opravdane žalbe na osnovu Konvencije i dodijeliti odgovarajuće obeštećenje. Na taj način, on je važan aspekt principa da je mašinerija za zaštitu koja je uspostavljena Konvencijom supsidijarna nacionalnim sistemima za zaštitu ljudskih prava (vidi, *Ananyev i ostali protiv Rusije*, br. 42525/07 i 60800/08, stav 93, od 10. januara 2012, s daljim referencama).

29. Od nekog podnositelja predstavke se u normalnim okolnostima samo traži da koristi domaće lijekove koji su dostupni i adekvatni kako bi omogućili otklanjanje navedene povrede. Postojanje tih lijekova mora biti dovoljno sigurno u teoriji, ali i u praksi. U suprotnom, njima će nedostajati potrebna dostupnost i djelotvornost. Vlada koja tvrdi da lijekovi nisu iscrpljeni mora uvjeriti Sud u tom pogledu, tj. da je lijek na koji se ona poziva dostupan i da omogućava pravnu zaštitu u pogledu žalbenih navoda podnositelja predstavke, te da pruža razumne izgled u uspjeh. Međutim, kada je kriterij tereta dokazivanja zadovoljen, na podnositeljima predstavki je da ustanove da je pravni lijek koji je predočila Vlada zapravo bio korišten ili da je, zbog nekog razloga, bio neadekvatan ili nedjelotvoran u njihovom

predmetu, ili da su postojale posebne okolnosti koje su ih oslobađale uvjeta korištenja tog lijeka (vidi, na primjer, *Melnik protiv Ukrajine*, broj 72286/01, stav 67, od 28. marta 2006).

30. Sud dalje ističe da član 5. st. 4. i 5. Konvencije predstavlja *leges speciales* u vezi s općim uvjetima člana 13. ako se radi o povredi člana 5. stav 1 (vidi, *Svetoslav Dimitrov protiv Bugarske* (odluka), broj 55861/00, od 9. maja 2006). Prema tome, da bi odlučio da li se od nekog podnositelja predstavke tražilo da iscrpi određeni pravni lijek u pogledu nekog žalbenog navoda koji je naveo na osnovu člana 5. stav 1. Konvencije, Sud mora procijeniti djelotvornost tog lijeka sa stanovišta navednih odredbi.

(ii) *Postojanje preventivnog pravnog lijeka u skladu sa članom 5. stav 4.*

31. Sud zapaža da se od dana kada se utvrdi krivična optužba, čak i ako je to uradio prvostepeni sud, branjenik lišava slobode “po presudi nadležnog suda” u smislu člana 5. stav 1. tačka (a) (vidi, st. 45-51 dole, u svrhu detaljnog pregleda određenih principa uspostavljenih sudskom praksom Suda).

32. Sud je ustanovio u svojoj sudskoj praksi da se smatra da je sudska kontrola lišenja slobode, koja se u tom slučaju nameće na osnovu člana 5. stav 4, već inkorporirana u prvobitnoj sudskoj presudi i kazni. Međutim, kad god se pojave nova pitanja koja ugrožavaju zakonitost takvog pritvora, član 5. stav 4. se ponovo primjenjuje (vidi nedavno donesenu presudu *Stoichkov protiv Bugarske*, broj 9808/02, st. 64. i 65, od 24. marta 2005, s daljnim referencama).

33. Sud je spreman da prihvati da se pred njim pojavilo novo pitanje u ovom predmetu, koje se odnosi na zakonitost pritvora podnositelja predstavke, onda kada je istekla njegova zatvorska kazna, a on nije bio pušten na slobodu. U toj fazi on nije imao mogućnost pokretanja sudskog postupka u kojem bi se brzo odlučilo o zakonitosti njegovog daljeg pritvora i u kojem bi bilo naloženo njegovo puštanje na slobodu. Dakle, predmet nije više bio pred prvostepenim sudom. U vezi sa žalbom kao redovnim pravnim lijekom, njeno ispitivanje bi očigledno trajalo duže od njegovog pritvora na koji se žalio (dvanaest dana). Štaviše, ulaganje žalbe bi vjerovatno dovelo do daljeg produženja njegovog pritvora kao preventivne mjere prije stupanja presude na snagu. Međutim, to pitanje će biti detaljnije razmotreno niže.

34. U vezi sa zahtjevima koje je podnositelj predstavke podnosio upravi SIZO-a i tužiteljstvu, ti organi nisu “sud” u smislu člana 5. stav 4. Konvencije.

35. Slijedi da nije bilo djelotvornih domaćih pravnih lijekova koje bi podnositelj predstavke koristio s ciljem okončanja navedene povrede člana 5. stav 1.

(iii) *Postojanje pravnog lijeka za naknadu štete u skladu sa članom 5. stav 5.*

36. Sud ponovo ističe da je neko djelovanje u skladu sa članom 5. stav 5. ako postoji mogućnost podnošenja zahtjeva za naknadu štete zbog lišenja slobode koje je bilo u suprotnosti sa stavovima 1, 2, 3. ili 4. člana 5, ako je to lišenje ustanovila domaća vlast ili Sud. Djelotvorno uživanje prava na obeštećenje zagantirano članom 5. stav 5. mora biti osigurano uz dovoljan stepen sigurnosti (vidi, *Lobanov protiv Rusije*, broj 16159/03, stav 54, od 16. oktobra 2008, s daljim referencama).

37. Sud zapaža da je u ovom predmetu Vlada ograničila svoj prigovor na izjavu da je pritvor podnosioca predstavke bio bez osnova i da je on mogao tražiti naknadu štete na osnovu člana 1176. Građanskog zakona. Međutim, Sud ističe da je navedena odredba formulirana na općenit način: ona ne uspostavlja pravne preduvjete za potraživanje štete, niti omogućava specifične mehanizme ili postupke. Umjesto toga, član 1176. se poziva na poseban zakon koji regulira ta pitanja. Proizlazi da je to specijalan zakon o naknadi štete, koji je primjenjiv (vidi, st. 23. i 24. gore). Vlada se nije pozvala na taj zakon u svojim zapažanjima. Niti je specificirala koju odredbu domaćeg prava je, zapravo, prekršilo pritvaranje podnosioca predstavke. Vlada je propustila i da citira relevantno pravo u tom pogledu. Prema tome, ostaje nejasno na kojem osnovu i korištenjem kojeg lijeka bi podnositelj predstavke mogao dobiti sudsku odluku na domaćem nivou da je njegov pritvor bio nezakonit i tražiti naknadu štete u tom pogledu.

38. Imajući u vidu takve okolnosti, Sud nije ubijeden argumentom Vlade da je lijek koji je predočila djelotvoran i da ga je podnositelj predstavke morao koristiti.

(iv) *Zaključak*

39. U svjetlu navedenih razmatranja, Sud zaključuje da podnositelj predstavke nije imao na raspolaganju bilo kakav djelotvoran pravni lijek koji bi mogao koristiti u pogledu svog žalbenog navoda na osnovu člana 5. stav 1. Konvencije. Prema tome, Sud odbija prigovor Vlade u tom pogledu.

2. *Općenito u pogledu dopustivosti*

40. Sud dalje ističe da taj žalbeni navod nije očigledno neosnovan u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. On nije nedopustiv ni na bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, on se mora proglasiti dopustivim.

B. Meritum

1. *Argumentni stranaka u postupku*

41. Podnositelj predstavke je istakao da je bio lišen slobode bez osnova od 15. do 29. jula 2010. godine, te da je to lišenje slobode, prema tome, suprotno članu 5. stav 1. Konvencije.

42. U svojim zapažanjima o dopustivosti tog žalbenog navoda (vidi, stav 26. gore) Vlada se složila s podnositeljem predstavke u vezi s tim pitanjem. Međutim, ona nije dostavila nikakva zapažanja o meritumu žalbenog navoda.

2. Ocjena Suda

43. Sud smatra da u svrhu analize Suda lišenje slobode podnositelja predstavke treba biti podijeljeno u dva različita perioda:

(1) period od 15. do 27. jula 2010. godine, tj. nakon izricanja presude prvostepenog suda i prije stpanja na snagu te presude; i

(2) period od dva dana nakon navedenog perioda, od 27. do 29. jula 2010. godine, što predstavlja period koji je bio potreban vlastima da obave sve administrativne formalnosti da bi provele puštanje na slobodu podnositelja predstavke nakon što je presuda prvostepenog suda postala konačna.

44. Sud će odvojeno ispitati saglasnost svakog perioda lišenja slobode podnositelja predstavke sa članom 5. stav 1. Konvencije.

(a) Lišenje slobode podnositelja predstavke od 15. do 27. jula 2010. godine

(i) Osnovi lišenja slobode podnositelja predstavke

(a) Opći principi sudske prakse

45. Sud ponovo ističe da član 5. obuhvata osnovno ljudsko pravo, tj. zaštitu pojedinca od proizvoljnog miješanja države u njegovo pravo na slobodu. Tačke (a) do (f) člana 5. stav 1. sadrže iscrpan spisak dozvoljenih osnova po kojima pojedinci mogu biti lišeni slobode, i nijedno lišenje slobode nije u skladu s članom 5. stav 1. ako nije obuhvaćeno jednim od tih osnova (vidi, *inter alia*, *Austin i ostali protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], br. 39692/09, 40713/09 i 41008/09, stav 60, od 15. marta 2012. godine).

46. Sud ističe da se smatra da je neki branjenik lišen slobode “po presudi nadležnog suda”u smislu člana 5. stav 1. tačka (a) nakon što je presudu izrekao prvostepeni sud, čak i ako ona još uvijek nije izvršna te podliježe žalbi. U tom pogledu Sud je ustanovio da se rečenica “po presudi” ne može tumačiti na način da je ograničena na konačnu osuđujuću presudu, budući da bi to isključilo dovođenje na saslušanje osuđenih osoba koje su se pojavile na suđenju dok su još uvijek bile na slobodi, bez obzira na pravne lijekove koje još uvijek mogu koristiti (vidi, *Wemhoff protiv Njemačke*, od 27. juna 1968, str. 23, stav 9, Serija A broj 7). Osim toga, ne može se smatrati da je osoba koja je osuđena u prvom stepenu i lišena slobode za vrijeme žalbenog postupka lišena slobode na osnovu člana 5. stav 1. tačka (c) u svrhu njenog dovođenja pred nadležnu zakonitu vlast zbog razumne sumnje da je počinila neko krivično djelo (vidi, naročito, *Solmaz protiv Turske*, broj 27561/02, stav 25, od 16. januara 2007).

47. Sud je dosljedno isticao u svojoj sudskoj praksi da on vodi računa o važnim razlikama koje postoje među državama ugovornicama u vezi s pitanjem da li neka osoba osuđena u prvom stepenu počinje služiti zatvorsku kaznu dok o žalbi još uvijek nije odlučeno. Međutim, Sud ponovo ističe da važne garancije iz člana 5. Konvencije ne ovise o domaćem zakonodavstvu (vidi, *B. protiv Austrije*, od 28. marta 1990, stav 39, Serija A broj 175, i *Solmaz*, citirana gore, stav 26). Dakle, čak i ako domaće pravo neke države članice propisuje da kazna postaje konačna po ispljivanju svih žalbenih lijekova, pritvor se okončava u smislu Konvencije donošenjem odluke o krivici i kazni u prvostepenom postupku (vidi, *Solmaz*, citirana gore, stav 26).

48. Na primjer, u predmetu *Grubić protiv Hrvatske*, podnositelj predstavke, kojeg je prvostepeni sud proglasio krivim i osudio ga na zatvorsku kaznu u trajanju od trideset godina, žalio se da je nekoliko mjeseci za vrijeme kojih je bio lišen slobode nakon izricanja presude u prvom stepenu bilo nezakonito. Lišenje slobode podnositelja predstavke za vrijeme tog perioda se još uvijek smatralo "pritvorom prije suđenja" na osnovu domaćeg zakonodavstva. Sud je ispitao navedeni žalbeni navod s aspekta člana 5. stav 1. tačka (a) Konvencije, te nije ustanovio proizvoljnost (broj 5384/11, st. 30-45, od 30. oktobra 2012).

49. Sud je također odlučio u svojoj sudskoj praksi da se riječ "presuda", imajući u vidu tekst na francuskom jeziku (*condamnation*), u smislu člana 5. stav 1. tačka (a), mora tumačiti na način da označava odluku o krivici, nakon što se ustanovi u skladu sa zakonom da je počinjeno krivično djelo, i nametanju kazne ili neke druge mjere koja podrazumijeva lišenje slobode (vidi, *Guzzardi protiv Italije*, od 6. novembra 1980, stav 100, Serija A broj 39; *Van Droogenbroeck protiv Belgije*, od 24. juna 1982, stav 35, Serija A broj 50; i, sudska praksa od nedavno, *Del Río Prada protiv Španije* [GC], broj 42750/09, stav 123, ECHR 2013).

50. Dalje, riječ "po" u tački (a) člana 5. stav 1. ne znači jednostavno da pritvaranje mora slijediti "presudu" u smislu određenog hronološkog redoslijeda: pored toga, "pritvaranje" mora biti rezultat, "slijediti i ovisiti o" "presudi" ili se desiti "na osnovu" "presude". Ukratko, mora postojati odgovarajuća uzročno-posljedična veza između presude i lišenja slobode o kojem je riječ (vidi, *Murray protiv Nizozemske*, broj 10511/10, stav 77, od 10. decembra 2013, s daljim referencama).

51. Dakle, Sud je prethodno ustanovio da razni oblici preventivnog lišenja slobode van zatvorske kazne predstavljaju lišenje slobode nekog podnositelja predstavke "po presudi nadležnog suda" (vidi, na primjer, *Van Droogenbroeck*, citirana gore, st. 33-42; *M. protiv Njemačke*, broj 19359/04, stav 96, ECHR 2009; i *James, Wells i Lee protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, br. 25119/09, 57715/09 i 57877/09, st. 197-199, od 18. septembra 2012). Predmetni pritvor nije bio dio neke kazne u takvim okolnostima, nego je

proizašao iz “neke druge mjere koja implicira lišenje slobode”, kao što je naznačeno u stavu 49.

(β) Primjena navedenih principa na ovaj predmet

52. Sud ističe da je podnositelj predstavke za vrijeme tog perioda bio lišen slobode nakon izricanja presude u krivičnom predmetu u vezi s njim, ali se i dalje smatrao “pritvorenim” na osnovu domaćeg zakonodavstva.

53. Neovisno o kvalifikaciji na domaćem nivou, Sud ističe da taj period lišenja slobode podnositelja predstavke nije više bio obuhvaćen članom 5. stav 1. tačka (c) (vidi, naročito, stav 46. gore). Ostaje da se vidi da li je on bio opravdan na osnovu tačke (a) člana 5. stav 1. Konvencije, budući da nijedna druga tačka te odredbe nije, u principu, primjenjiva na predmetnu situaciju.

54. Sud zapaža da su presudom od 12. jula 2010. godine nametnute dvije odvojene mjere koje su uključivale lišenje slobode podnositelja predstavke: prvo, zatvorska kazna i, drugo, lišenje slobode podnositelja predstavke kao preventivna mjera do stupanja na snagu presude. Dok je nametnuta kazna trebala isteći tri dana kasnije, druga mjera, koja je gore spomenuta, je trebala trajati najmanje dvanaest dana duže, imajući u vidu petnaestodnevni rok za ulaganje žalbe. U slučaju da je uložena žalba, lišenje slobode podnositelja predstavke bi trajalo čak i duže, te bi ovisilo o ispitivanju predmeta koje bi obavio žalbeni sud.

55. Prema tome, Sud smatra da se pritvor na koji se žalio podnositelj predstavke, iako se desio nakon što je nametnuta zatvorska kazna u potpunosti bila odslužena, može smatrati “drugom mjerom koja uključuje lišenje slobode”, koja je provedena “po presudi” u smislu člana 5. stav 1. tačka (a).

56. Ukratko, Sud zaključuje da je taj period pritvora podnositelja predstavke obuhvaćen izuzetkom propisanim tačkom (a) člana 5. stav 1. Konvencije. Međutim, ostaje da se vidi da li se djelovalo u skladu s tom odredbom.

(ii) Zakonitost lišenja slobode podnositelja predstavke za vrijeme perioda od 15. do 27. jula 2010. godine

(α) Opći principi sudske prakse

57. Sud ponovo ističe da svako lišenje slobode mora, pored onih koji su obuhvaćeni izuzecima iz tačaka (a) do (f) člana 5. stav 1, biti zakonito. Ako se radi o “zakonitosti” lišenja slobode, uključujući pitanje da li se poštivao “postupak propisan zakonom”, Konvencija se, u osnovi, poziva na domaće pravo i propisuje obavezu poštivanja materijalnim i proceduralnim pravilima (vidi, *inter alia*, *Erkalo protiv Nizozemske*, od 2. septembra 1998, stav 52, *Reports of Judgments and Decisions* 1998-VI; i *Baranowski protiv Poljske*, broj 28358/95, stav 50, ECHR 2000-III).

58. Pri procjenjivanju da li je lišenje slobode bilo zakonito, Sud mora razmotriti da li je samo domaće pravo bilo u skladu s Konvencijom, uključujući opće principe izražene ili izvedene iz nje. “Kvalitet zakona” implicira da neki domaći zakon mora biti dovoljno pristupačan, precizan i predvidiv, ako dozvoljava lišenje slobode, kako bi se izbjegao rizik od proizvoljnosti. Standard “zakonitosti” uspostavljen Konvencijom podrazumijeva da svaki zakon mora biti dovoljno precizan da bi omogućio osobi – ako je potrebno, uz odgovarajući savjet – da predvidi, do stepena koji je razuman u određenim okolnostima, posljedice koje može imati određena radnja. Kada je riječ o lišenju slobode, osnovno je da se domaćim zakonom jasno definiraju uvjeti lišenja slobode (vidi, *Del Río Prada*, citirana gore, stav 125, s daljim referencama).

59. Osim toga, nijedno lišenje slobode koje je proizvoljno ne može biti u skladu sa članom 5. stav 1, budući da se koncept “proizvoljnosti” u ovom kontekstu proteže van nedostatka usklađenosti s domaćim pravom. Posljedica toga je da lišenje slobode koje je zakonito na osnovu domaćeg prava još uvijek može biti proizvoljno, dakle, suprotno Konvenciji (vidi, *Mooren protiv Njemačke* [GC], broj 11364/03, stav 77, od 9. jula 2009).

60. Sud nije prethodno formulirao opću definiciju o tipovima postupaka vlasti koji mogu predstavljati “proizvoljnost” u smislu člana 5. stav 1. Međutim, ključni principi koji su razrađeni na osnovu svakog pojedinačnog slučaja pokazuju da koncept proizvoljnosti u kontekstu člana 5. varira do određenog stepena prema tipu konkretnog pritvora (vidi, *Saadi protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], broj 13229/03, stav 68, ECHR 2008, i *Plesó protiv Njemačke*, broj 41242/08, stav 57, od 2. oktobra 2012). Jedan opći princip uspostavljen sudskom praksom Suda je da će lišenje slobode biti “proizvoljno” ako je postojao, uprkos poštivanju slova domaćeg zakona, element *loše vjere* ili prevara vlasti, ili ako su domaće vlasti propustile da primijene relevantno zakonodavstvo na propisan način (vidi, *Mooren*, citirana gore, stav 78).

61. Osim toga, uvjet da lišenje slobode ne smije da bude proizvoljno implicira potrebu za odnosom proporcionalnosti između osnova za lišenje slobode i lišenja slobode o kojem je riječ (vidi, *James, Wells i Lee*, citirana gore, stav 195). Opseg kriterija proporcionalnosti koji se primjenjuju u određenom predmetu varira prema tipu lišenja slobode. U kontekstu lišenja slobode na osnovu člana 5. stav 1. tačka (a), Sud je generalno istakao da su odluka o nametanju kazne lišenja slobode i dužina te kazne pitanja za domaće vlasti, a ne za Sud (vidi, *T. protiv Ujedinjenog Kraljevstva* [GC], broj 24724/94, stav 103, ECHR 2000-I; i *Saadi*, citirana gore, stav 71). U isto vrijeme, pri procjenjivanju da li su postojale naznake proizvoljnosti u vezi s preventivnim lišenjem slobode podnosioca predstavke koje nije predstavljalo dio kazne, nego je i dalje bilo obuhvaćeno članom 5. stav 1. tačka (a), Sud je ustanovio da je potrebno ustanoviti svrhu njihovog lišenja slobode na osnovu člana 5. stav 1. tačka (a) i da li je bilo u skladu sa

kriterijem proporcionalnosti (vidi, *James, Wells i Lee*, citirana gore, stav 205).

(β) Primjena navedenih principa na ovaj predmet

62. Sud ne vidi nijednu naznaku da je odluka Suda Bila Cerkva o zadržavanju podnositelja u pritvoru bila u suprotnosti sa domaćim pravom do stupanja presude na snagu. Osim toga, primjenjive odredbe zakona su jasne i predvidljive. Dakle, zahtjev koji je eksplicitno propisan Krivičnim zakonom Ukrajine je da sud koji izriče kaznu mora odlučiti o preventivnoj mjeri koju će primijeniti na osuđenika do stupanja na snagu presude (vidi, stav 18. gore). Iz domaćeg zakonodavstva također proizlazi da trajanje preventivne mjere ne ovisi o trajanju nametnute zatvorske kazne te, prema tome, ne može biti duža od zatvorske kazne.

63. Sud se još uvijek mora uvjeriti da sporno lišenje slobode, iako sukladno domaćem pravu, nije bilo proizvoljno te, prema tome, suprotno Konvenciji.

64. Sud ne smatra da je na strani Suda Bila Cerkva bilo *loše vjere* u njegovoj odluci o kontinuiranom lišenju slobode podnositelja predstavke u smislu preventivne mjere. U isto vrijeme, Sud zapaža da presuda ne sadrži nikakvo obrazloženje u tom pogledu, osim opće izjave o primjeni pomenute mjere u dispozitivu. Ostaje neobjašnjivo šta je vodilo sud koji je izrekao kaznu da i dalje drži podnositelja predstavke u pritvoru nametanjem preventivne mjere, čime se prekoračilo trajanje nametnute zatvorske kazne.

65. Sud prihvata da su možda postojala posebna pitanja koja su opravdavala, neovisno o trajanju zatvorske kazne, lišenje osuđenika kao preventivnu mjeru s ciljem osiguranja njegove raspoloživosti sudskom žalbenom postupku ako presuda prvostepenog suda bude eventualno osporena žalbom. Međutim, takva pitanja nisu spomenuta u presudi, niti proizlaze iz presude koju je donio Sud Bila Cerkva 12. jula 2010. godine. Naprotiv, sud je istakao saradnju podnositelja predstavke s istražnim organima te je odlučio na tom osnovu da primijeni blažu sankciju od one koja je predviđena zakonom (vidi, stav 6. gore). Prema tome, kontinuirano lišenje slobode podnositelja predstavke koje je bilo duže od zatvorske kazne je bilo neopravdano. U tom pogledu Sud ističe da je Vlada to također priznala u svojim zapažanjima (vidi, stav 26. gore).

66. Imajući u vidu navedena razmatranja, Sud zaključuje da je lišenjem slobode podnositelja predstavke od 15. jula do 27. jula 2010. godine prekršen član 5. stav 1. Konvencije..

(b) Lišenje slobode podnositelja predstavke od 27. jula do 29. jula 2010. godine

67. Sud ističe da je presuda Suda Bila Cerkva od 12. jula 2010. godine postala konačna 27. jula 2010. godine. Prema tome, osnovi za lišenje slobode podnositelja predstavke, koje je naloženo kao preventivna mjera do

stupanja na snagu navedene presude, su prestali postojati. Taj period lišenja slobode podnositelja predstavke se ne odnosi ni na izvršenje zatvorske kazne koja mu je nametnuta, budući da je ona već prije toga istekla.

68. Sud ponovo ističe da je kašnjenje izvršenja odluke o puštanju neke osobe koja je lišena slobode na slobodu razumljivo i da je često neizbježno imajući u vidu praktična pitanja koja se odnose na funkcioniranje sudova i pridržavanje određenim formalnostima. Međutim, domaće vlasti moraju pokušati da to svedu na minimum (vidi, *Quinn protiv Francuske*, od 22. marta 1995, stav 42, Serija A broj 311; *Giulia Manzoni protiv Italije*, od 1. jula 1997, stav 25 *in fine*, *Reports of Judgments and Decisions* 1997-IV; *K.-F. protiv Njemačke*, od 27. novembra 1997, stav 71, *Reports* 1997-VII; *Mancini protiv Italije*, broj 44955/98, stav 24, ECHR 2001-IX). Administrativne formalnosti u vezi s puštanjem na slobodu ne mogu opravdati kašnjenje koje je duže od nekoliko sati (vidi, *Nikolov protiv Bugarske*, broj 38884/97, stav 82, od 30. januara 2003). Na državama ugovornicama je da organiziraju svoj pravni sistem na takav način da njihove vlasti za provođenje zakona mogu ispuniti obavezu u vezi s izbjegavanjem neopravdanog lišenja slobode (vidi, na primjer, *Shukhardin protiv Rusije*, broj 65734/01, stav 93, od 28. juna 2007; i *Mokallal protiv Ukrajine*, broj 19246/10, stav 44, od 10. novembra 2011).

69. U ovom predmetu domaćim vlastima su trebala dva dana da organiziraju puštanje podnositelja predstavke na slobodu nakon što su prestali postojati osnovi za njegov pritvor stupanjem na snagu presude od 12. jula 2010. godine. Imajući u vidu istaknuto mjesto koje pravo na slobodu ima u demokratskom društvu, tužena država je trebala upotrijebiti sva moderna sredstva priocavanja informacija da bi svela na minimum kašnjenje provođenja odluke o puštanju podnositelja predstavke na slobodu, što nameće relevantna sudska praksa (vidi, *Mokallal*, citirana gore, stav 44). Sud nije ubijeđen da su se ukrajinske vlasti povinovale tom zahtjevu u ovom predmetu.

70. Prema tome, lišenje slobode podnositelja predstavke za vrijeme tog perioda nije opravdano prema članu 5. stav 1. Konvencije.

(c) Zaključak

71. U svjetlu navedenog, Sud zaključuje da je član 5. stav 1. Konvencije prekršen u pogledu ukupnog perioda lišenja slobode podnositelja predstavke na koje se on žalio (od 15. jula do 29. jula 2010. godine).

II. NAVODNA POVREDA ČLANA 2. STAV 1. PROTOKOLA BROJ 7

72. Podnositelj predstave se također žalio na osnovu člana 2. Protokola broj 7 da je bio lišen prava da na djelotvoran način ospori presudu u svom krivičnom predmetu ulaganjem žalbe. Odredba na koju se pozvao glasi:

“1. Svako ko je odlukom suda osuđen za krivično djelo ima pravo da njegovu osudu ili kaznu preispita viši sud. Ostvarivanje ovog prava, uključujući i osnove za njegovo korištenje, uređuje se zakonom.

2. Ovo pravo može podlijegati izuzecima u odnosu na djela manjeg značaja, koja su određena zakonom, ili u slučajevima kada je licu u pitanju u prvom stepenu sudio najviši sud ili je bilo osuđeno na osnovu žalbe na oslobađajuću presudu.”

A. Dopustivost

73. Sud ističe da taj žalbeni navod nije očigledno neosnovan u smislu člana 35. stav 3. tačka (a) Konvencije. On nije nedopustiv ni na bilo kojem drugom osnovu. Prema tome, on se mora proglasiti dopustivim.

B. Meritum

74. Podnositelj predstavke je istakao da je bio obavezan da bira između ostvarivanja prava na žalbu protiv presude u njegovom krivičnom predmetu, s jedne strane, i slobode, s druge strane. Drugim riječima, on je istakao da bi došlo do znatnog kašnjenja njegovog puštanja na slobodu da je odlučio da se žali.

75. Vlada nije komentirala navedeni argument podnosioca predstavke. Ona je istakla da je on, prema domaćem zakonodavstvu, imao pravo da uloži žalbu protiv presude od 12. jula 2010 godine, ali da je izabrao da to ne uradi. Prema tome, Vlada je smatrala da prava podnosioca predstavke propisana članom 2. Protokola broj 7 nisu povrijeđena.

76. Sud ističe da države ugovornice u principu uživaju široko polje slobodne procjene pri određivanju kako pravo zagwarantirano članom 2. Protokola broj 7 uz Konvenciju mora da se ostvaruje (vidi, *Krombach protiv Francuske*, broj 29731/96, stav 96, ECHR 2001-II).

77. Kao što proizlazi iz sudske prakse Suda, ta odredba pretežno regulira institucionalna pitanja, kao što je pristupačnost žalbenom sudu ili opseg preispitivanja u žalbenom postupku (vidi, na primjer, *Pesti i Frodl protiv Austrije*, (odluka), br. 27618/95 i 27619/95, od 18. januara 2000).

78. U vezi s pitanjem pristupačnosti, Sud je, naročito, smatrao prihvatljivim da se u nekim zemljama od branjenika koji želi da se žali može ponekad zahtijevati da zatraži dozvolu da to učini. Međutim, prema principu stalne sudske prakse, bilo koje ograničenje propisano domaćim zakonodavstvom prava na preispitivanje koje je spomenuto u toj odredbi mora, analogijom s pravom na pristup sudu koje je obuhvaćeno članom 6. stav 1. Konvencije, slijediti legitimni cilj, te ne smije kršiti samu suštinu tog prava (vidi, *Krombach*, citirana gore, stav 96; *Gurepka protiv Ukrajine*, broj 61406/00, stav 59, od 6. septembra 2005; i *Galstyan protiv Armenije*, broj 26986/03, stav 125, od 15. novembra 2007).

79. Sud ponovo ističe da Konvencija nije namijenjena da garantira prava koja su teoretska ili iluzorna, nego prava koja su konkretna i djelotvorna. To je naročito tako s pravom na pristup sudu imajući u vidu istaknuto mjesto koje pravo na pravično suđenje ima u demokratskom društvu (vidi, *Airey protiv Irske*, od 9. oktobra 1979, stav 24, Serija A broj 32, i *García Manibardo protiv Španije*, broj 38695/97, stav 43, ECHR 2000-II). Imajući u vidu navedeni princip, Sud je, također, istakao u svojoj sudskoj praksi da ometanje zapravo može biti u suprotnosti s Konvencijom upravo kao i zakonsko sprečavanje (vidi, *Golder protiv Ujedinjenog Kraljevstva*, od 21. februara 1975, stav 26, Serija A broj 18, i, nedavno donesena presuda, *Centar za pravne izvore u ime Valentina Câmpeanua protiv Rumunije* [GC], broj 47848/08, stav 113, ECHR 2014).

80. U ovom predmetu Sud ističe da je ukrajinsko zakonodavstvo propisivalo jasnu proceduru za ulaganje žalbe protiv neke presude u krivičnom postupku. Međutim, potrebno je ispitati da li je podnositelju predstavke onemogućeno da ostvari svoje pravo na ulaganje žalbe i, ako jeste, da li bi se to onemogućavanje moglo smatrati povredom same suštine njegovog prava koje je obuhvaćeno članom 2. Protokola broj 7.

81. Sud ističe da su domaći sudovi smatrali da je potrebno nametnuti preventivnu mjeru pritvaranja do stupanja na snagu presude prvostepenog suda, čak nakon što je zatvorska kazna koja mu je nametnuta tom presudom istekla. Usljed izostanka žalbe, predmetni period je trajao dvanaest dana. Da je podnositelj predstavke odlučio da se žali, stupanje na snagu presude bi kasnilo neodređeni period vremena.

82. Prema tome, Sud se slaže s argumentom podnositelja predstavke da bi se ostvarivanje njegovog prava na žalbu desilo na račun njegove slobode, utoliko više što bi trajanje njegovog pritvora bilo neodređeno. Prema tome, Sud zaključuje da je ta okolnost dovela do povrede same suštine njegovog prava koje je obuhvaćeno članom 2. Protokola broj 7.

83. Dakle, ta odredba je prekršena.

III. PRIMJENA ČLANA 41. KONVENCIJE

84. Član 41. Konvencije propisuje:

“Kada Sud utvrdi prekršaj Konvencije ili Protokola uz nju, a unutrašnje pravo visoke strane ugovornice u pitanju omogućava samo dijelomičnu odštetu, Sud će, ako je to potrebno, pružiti pravično zadovoljenje oštećenoj stranci.”

A. Šteta

85. Podnositelj predstavke je tražio 3000 eura (EUR) na osnovu nematerijalne štete.

86. Vlada je osporila taj zahtjev kao neosnovan i prekomjeran.

87. Imajući u vidu sve okolnosti u ovom predmetu, Sud prihvata da je podnositelj predstavke pretrpio nematerijalnu štetu koja se ne može nadoknaditi pukim konstatiranjem povrede. Donoseći ocjenu na pravičnoj osnovi, Sud dodjeljuje cjelokupan iznos koji je tražio podnositelj predstavke.

B. Troškovi postupka i ostali troškovi

88. Podnositelj predstavke je tražio i 1330 EUR za troškove postupka i ostale troškove u vezi s postupkom pred Sudom. On je tražio da Sud uplati taj iznos na bankovni račun njegovog zastupnika.

89. Vlada je osporila navedeni iznos kao prekomjeran.

90. Prema sudskoj praksi Suda, podnositelj predstavke ima pravo na naknadu troškova postupka i ostalih troškova samo ako se dokazalo da su oni bili stvarni i nužni, i razumni u smislu iznosa. U ovom predmetu, imajući u vidu dokumente koje je imao na raspolaganju i navedene kriterije, Sud odobrava zahtjev podnositelja predstavke u potpunosti i dodjeljuje mu iznos od 1330 EUR na osnovu troškova postupka i ostalih troškova.

C. Zatezna kamata

91. Sud smatra odgovarajućim da se zatezna kamata računa na bazi najniže kreditne stope Evropske centralne banke uvećane za tri procentna boda.

IZ TIH RAZLOHA, SUD, JEDNOGLASNO,

1. *Proglašava* predstavku dopustivom;
2. *Odlučuje* da je član 5. stav 1. Konvencije prekršen;
3. *Odlučuje* da je član 2. Protokola broj 7 prekršen;
4. *Odlučuje*
 - (a) da je tužena država dužna da plati podnositelju predstavke, u roku od tri mjeseca od dana kada presude postane konačna u skladu sa članom 44. stav 2. Konvencije, sljedeće iznose, koji se moraju konvertirati u valutu tužene države po stopi koja je primjenjiva na dan isplate:
 - (i) 3000 EUR (tri hiljade eura), plus bilo koji iznos koji bi se mogao zaračunati na osnovu poreza, na osnovu nematerijalne štete;
 - (ii) 1330 EUR (hiljadu tristo trideset eura), plus bilo koji iznos koji bi se mogao zaračunati na osnovu poreza, u pogledu troškova

- postupka i ostalih troškova, koji se trebaju uplatiti na bankovni račun njegovog zastupnika;
- (b) da će se od dana isteka navedenog roka od tri mjeseca do isplate plaćati jednostavna kamata na navedene iznose po stopi koja je jednaka najnižoj kreditnoj stopi Evropske centralne banke za vrijeme tog perioda, uvećana za tri procentna boda.

Sačinjena na engleskom, te saopćena u pismenoj formi 4. juna 2015. godine u skladu sa članom 77. st. 2. i 3. Pravila Suda.

Milan Blaško
Zamjenik registrara

Mark Villiger
Predsjednik

U skladu sa članom 45. stav 2. Konvencije i pravilom 74. stav 2. Pravila Suda, izdvojeno mišljenje sudije B.M. Zupančiča se nalazi u prilogu ove presude.

M.V.
M.B.

Izdvojena mišljenja nisu prevedena, ali ih sadrži presuda na engleskom i/ili francuskom jeziku, kao službenim jezicima, te se mogu pročitati u bazi podataka o sudskoj praksi Suda HUDOC.

© Vijeće Evrope/Evropski sud za ljudska prava, 2016

Službeni jezici Evropskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prevod je realiziran zahvaljujući pomoći Fonda povjerenja Vijeća Evrope (www.coe.int/humanrightstrustfund). On ne obavezuje Sud, niti Sud preuzima bilo kakvu odgovornost za njegov kvalitet. On može biti preuzet sa baze podataka sudske prakse Evropskog suda za ljudska prava, HUDOC, (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili bilo koje druge baze podataka kojoj ga je Sud proslijedio. On može biti reproduciran u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da puni naziv predmeta bude citiran, zajedno sa navedenom naznakom o autorskim pravima i pozivanjem na Fond povjerenja za ljudska prava. Poziva se bilo koja osoba koja želi da se služi ovim prevodom, u potpunosti ili djelomično, u komercijalne svrhe da kontaktira publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2016

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights

Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© **Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2016**

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou toute autre base de donnée à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante: publishing@echr.coe.int.

